

בע"ה
שמחה, שכבה בוגרת
מעשה אבות, שמחת אבות
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

4. שמחת אבות

מעשה אבות בנין לבנים
שכבה בוגרת

הרצינואל

בתנ"ך מצאנו מספר אירועים ודמויות המלמדים אותנו על מידת השמחה. מלימוד הסיפורים העוסקים בדמויות גדולות אלו נוכל ללמוד רבות על מידת השמחה. האירועים בהם בחרנו להתמקד הם: שמחת שרה בהולדת יצחק, שמחת מרים לאחר קריעת ים סוף, שמחת דוד בזמן העלאת ארון ה' לירושלים ושמחתם של עזרא ונחמיה בזמן חנוכת חומות ירושלים. בלימוד אירועים מיוחדים אלו נעמוד על המאפיינים המשותפים להם: החיסרון שקדם לשמחה הגדולה, ההודאה לה', המעשים אותם ביצעו הדמויות בשמחתן ושיתוף האנשים הסובבים אותם בשמחה.

המטרות

- התלמידים יבינו את עוצמת השמחה כאשר היא נובעת ממצב קשה שקדם לה.
- התלמידים יזדהו עם דמויות משמעותיות שהיו במצב של שמחה גדולה.
- התלמידים ילמדו מהם המעשים הראויים לעשות בזמן השמחה (ביטויים שונים של שמחה, הודאה לה', לשמח אחרים).

מבנה השיעור

- פתיחה: בשמחה תמיד (מליאה)
- שלב א': רמזים לשמחה (מליאה)
- שלב ב': סיפורי שמחה (קבוצות)
- שלב ג': הצגת התוצרים והמסקנות (מליאה)
- סיכום: השמחה שלי (מליאה + עבודה יחידנית)

ההכנות הנדרשות

- יש להכין את ארבעת דפי המשימה (נספח 1).
- יש להביא דפים ריקים לפעילות הקבוצות.
- יש לצלם את עיגולי השמחה (נספח 2) כמספר התלמידים.

מהלך השיעור

פתיחה: בשמחה תמיד (מליאה)

- נכתוב על הלוח "מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד" (רבי נחמן מברסלב).
- נבקש מהתלמידים לחשוב על מקרה ששימח אותם ונדון בשאלות הבאות:
  - כיצד הרגשת לפני השמחה? האם היית עצוב או מודאג?

בע"ה
שמחה, שכבה בוגרת
מעשה אבות, שמחת אבות
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

- מה גרם לך לשמוח?
- כיצד ביטאת את השמחה?
- האם אנשים נוספים השתתפו בשמחתך? כיצד?
- נשמע את התשובות בקצרה. נוכל לרשום היגדים מרכזיים על הלוח (הפתעה משמחת, התרת הספקות, שינוי לטובה, הרגשה טובה, גנינה, ריקוד, סעודה, שיתוף אחרים).

שלב א': רמזים לשמחה (מליאה)

- נציג בפני התלמידים חפצים שונים ונשאל לאלו סוגי שמחות רומזים החפצים:
  - מוצץ (שמחה על לידה)
  - כרזה: SOS (שמחה על הצלה)
  - ספר תורה של ילדים / חומש (שמחה של תורה)
  - חנוכה של מבנה - לבנה (שמחה על מבנה חדש)
- נאמר לתלמידים כי בשיעור זה נעסוק בארבע שמחות שמוזכרות בתנ"ך וקשורות לרמזים שהבאנו.
- נשאל את התלמידים: האם אתם יודעים באילו שמחות מדובר?

שלב ב': כרטיסיות סיפורי השמחה (קבוצות)

- נתחלק לארבע קבוצות:
  - שמחת שרה בהולדת יצחק
  - שמחת מרים ביציאה מן הים
  - שמחת דוד בהעלאת ארון ה' לירושלים
  - שמחת עזרא ונחמיה בבניין חומות ירושלים
- נחלק לכל קבוצה אחד מדפי המשימה (נספח 1).
- נסביר כי בכל דף מופיע סיפור מן התנ"ך, שאלות לדיון ומשימה קבוצתית.
- נורה לקבוצות להכין את המשימה ולהתכונן להצגתה במליאה.

שלב ב': הצגת התוצרים והמסקנות (מליאה)

- נשרטט על הלוח את הטבלה שלהלן (ריקה).
- נערוך סבב בין הקבוצות בו כל קבוצה מציגה את התוצר שלה. נסכם את הדברים בטבלה.

השמו	מדוע שמח?	כיצד הודה לה'?	מי הנוספים ששמחו? כיצד שמחו?	האנשים
קבוצה 1	אברהם ושרה	לידה אחרי צפייה ארוכה	משתה	חולים נוספים שהתרפאו, עקרות שנפקדו

בע"ה
שמחה, שכבה בוגרת
מעשה אבות, שמחת אבות
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

קבוצה 2	מרים	יציאה לחירות וניסים גדולים	ריקודים ושירה	נשים שהצטרפו לריקוד ולשירה	נוספות
קבוצה 3	דוד	העלאת ארון ה' לירושלים	ריקוד, קורבנות, חלוקת אוכל	כל ישראל בתרועה ובקול שופר	
קבוצה 4	עזרה ונחמיה	חנוכת חומת ירושלים	תהלוכות, קורבנות שירה	כל העם עם שיר, מצלתיים, נבלים, כינורות, זבחים גדולים.	

- נסכם : ראינו מקרים שונים של שמחה גדולה. נזכיר כאן את המאפיינים עליהם למדנו :
  - השמחה מגיעה כשקורה משהו חדש ומשמח, ביחוד כאשר המצב הקודם היה קשה יותר.
  - השמחים מודים לה' והם רוקדים, שרים ומנגנים.
  - כאשר שמחים משתפים אנשים רבים בשמחה.

סיכום: השמחה שלי (מליאה + עבודה יחידנית)

- נחזור לכותרת שכתבנו בתחילת השיעור "מצווה גדולה להיות בשמחה".
- נשיר עם התלמידים במנגינה מוכרת.
- נבקש מכל תלמיד לחשוב מה הוא לומד מן הסיפורים אותם שמע לגבי מידת השמחה שלו.
- נחלק לכל תלמיד את "כרטיס השמחה" (נספח 2) ונבקש למלא אותו.
- נתלה על קיר הכיתה את כרטיסי העבודה בקבוצות ואת כרטיסי השמחה של התלמידים.

נספח 1: כרטיסי עבודה בקבוצות – שמחת אבות

כרטיס עבודה מספר 1

שמחת שרה בהולדת יצחק

קראו את הפסוקים המתארים את הולדת יצחק:

"וַאֲבָרָהֶם בֶּן מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ. וַתֹּאמֶר שָׂרָה: צָחֵק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים, כָּל הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק לִי! וַתֹּאמֶר: מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם, הֲיִנִּיקָה בָּנִים שָׂרָה, כִּי יֵלְדָתִי בֶן לְזִקְנִי? וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מְשִׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֹל אֶת יִצְחָק" (בראשית כ"א, ה'-ח')

לדיון:

- מה הרגישה שרה עד שנולד יצחק?
- מה עשו אברהם ושרה בשמחתם?

במדרש רבה פרשה נ"ג מסופר לנו מה קרה בזמן שמחתה של שרה:

"בשעה שילדה שרה שהייתה עקרה - הרבה עקרות ילדו אף הן. ולא רק עקרות נפקדו - הרבה חרשים החלו לשמוע, הרבה עיוורים החלו לראות. כל מי שבא לשם שמים נעשה ירא שמים".

לדיון:

- מה קרה לאנשים נוספים בזכות שמחתה של שרה?

משימה בקבוצה / בזוגות - כתיבת

קטע יומן:

- דמיינו דמות מתקופתם של אברהם ושרה.
- דמיינו שלדמות שבחרתם קרה משהו משמח בעקבות הולדת יצחק.
- ספרו על מה שקרה לשרה, לאנשים סביב ולדמות שבחרתם.
- קחו דף ריק וכתבו קטע יומן המתאר את מה שדמיינתם:

כרטיס עבודה מספר 2

שירת מרים ביציאה מן הים

קראו את הפסוקים המתארים את שמחתה של מרים:

”וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֲזֵת אֶהָרֹן אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ וַתִּצְאֵן כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחְלֹת. וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם: שִׁירוּ לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה, סוּס וְרֶכֶב וְרָמָה בָּיָם” (שמות ט"ו, כ'-כ"א)

נשאלת השאלה: מהיכן היה למרים תופים? הרי כאשר יצאו מצרים מיהרו מאוד ולקחו רק את הדברים ההכרחיים! מסביר המדרש:

”בתופים ובמחולות - מובטחות היו צדקניות שבדור שהקדוש ברוך הוא עושה להם ניסים והוציאו תופים ממצרים” (רש"י שם)

מרים באמונתה הגדולה האמינה שתהיה גאולה, ועוד כשהיו במצרים הכינה את התופים כדי להודות לה' על ההצלה. כבר במצרים לימדה מרים את הנשים להאמין בגאולה. יתכן שהיא גם לימדה אותם שירים וריקודים ואולי הן הכינו יחד את התופים ושאר כלי הנגינה.

לדין בקבוצה:

- מדוע שמחה מרים?
- מה עשתה מרים בשמחתה?
- האם היא שמחה לבדה?
- מדוע הלכו הנשים אחריה?
- מניין היה למרים ולנשים תופים?

משימה קבוצתית:

הציגו שתי נשים המשכנעות אישה שלישית להצטרף לשמחתה של מרים (כתבו דו שיח. המציאו סיבה למה האישה לא רוצה להצטרף, מה אומרות לה הנשים, מה היא עונה להם וכו').

כרטיס עבודה מספר 3

ריקוד דוד בהעלאת ארון ה' לירושלים

קראו את הפסוקים המתארים את העלאת ארון ה' לירושלים:

"...וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹקִים מִבַּיִת עֲבָד אֲדָם (שם היה ארון ה' קודם לכן, ל) עִיר דָּוִד (לירושלים) בְּשִׂמְחָה. וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נְשָׂאֵי אֲרוֹן ה' שְׂשֵׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא.
וְדָוִד מְכַרְפֵּר (רוקד) בְּכָל עֵז לִפְנֵי ה' וְדָוִד חָגוֹר אֶפֻּד בָּד. וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת אֲרוֹן ה' בְּתִרְוָעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר...
וַיָּבֹאוּ אֶת אֲרוֹן ה' וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי ה' וּשְׁלָמִים... וַיִּבְרַךְ אֶת הָעָם בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת. וַיַּחֲלֶק לְכָל הָעָם לְכָל הַמִּזְבֵּחַ יִשְׂרָאֵל לְמַאֲיֵשׁ וְעַד אֲשֶׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וְאֶשְׁיֵשָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ: (שמואל ב', ו', י"ב-כ"ב)

לדין בקבוצה:

- מדוע שמח דוד?
- היכן היה ארון הברית קודם לכן? מדוע היה שם?
- מה עשה דוד בשמחתו? האם זה מכובד שמלך ישראל ינהג באופן זה?
- נסו לתאר את הריקוד שלכם אילו הייתם באותו מעמד.
- מדוע חילק דוד מתנות לכל העם?

משימה קבוצתית:

רשת הטלוויזיה "מתוך אמונה" הזמינה אתכם לסקר את האירוע. הכינו כתבה מצולמת על האירוע המשמח. הציגו את האירוע (ניתן להשתמש במצלמה אמיתית):

- ארבעה תלמידים נושאים את ארון ה', שאר התלמידים רוקדים מסביב.
- אחד התלמידים הוא הקריין. עליו לתאר מה הוא רואה, מה ההרגשה של העם.
- אחד התלמידים הוא דוד. עליו לרקוד עם כל כוחו ולחלק מתנות לכל העם.

כרטיס עבודה מספר 4

תהלוכת השמחה של עזרא ונחמיה בבניין חומות ירושלים

בספר עזרא ונחמיה מתוארת חזרת עם ישראל מהגלות. בית המקדש השני נבנה אבל המצב של עם ישראל לא היה טוב. הגויים הציקו לעם ישראל, רבים מהיהודים טרם עלו לארץ וירושלים הייתה חרבה. מנהיגי העם, עזרא ונחמיה, עלו מהגלות ורצו לחזק את העם ואת ירושלים. הם החליטו לבנות חומה סביב העיר כדי להגביר את תחושת הביטחון ולהעלות את כבוד העיר שלא תהיה פרוצה לכל. נחמיה קורא לעם: "לָכֵן וְנִבְנֶה אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם וְלֹא נִהְיֶה עוֹד חֲרָפָה!" (נחמיה ב', י"ז). למרות התנגדות העמים והחשש מהתנכלויות החלו עזרא ונחמיה עם היהודים שהיו בארץ לבנות את חומות העיר. לאחר מאמצים רבים ועבודה בלתי פוסקת סיימו לבנות את החומות שהקיפו את ירושלים. השמחה הייתה גדולה וכל העם יצא בתהלוכת שמחה על גבי החומות.

קראו מתוך נחמיה פרק י"ב את פסוקי השמחה בסיום בניין חומות ירושלים:

"וּבְחִנְנֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלַם בִּקְשׁוּ אֶת הַלְוִיִּם מִכָּל מְקוֹמֹתָם לְהִבְיֵאֵם לִירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה וְשִׁמְחָה וּבְתוֹדוֹת (תהלוכות) וּבְשִׁיר מְצֻלְתִּים נְבָלִים וּבְכַנְרֹת. וְאֶעֱלֶה אֶת שְׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לְחוֹמָה וְאֶעֱמִידָה שְׁתֵּי תוֹדֹת גְּדוֹלֹת וְתִהְלֹכַת לַיָּמִין מֵעַל לְחוֹמָה לְשַׁעַר הָאֲשָׁפֶת. וְהַתוֹדָה (התהלוכה) הַשְּׁנִיָּת הַהוֹלֶכֶת לְמוֹאֵל (לשמאל) וְאֲנִי אֲחַרְיָה וְחֻצֵי הָעָם מֵעַל לְחוֹמָה. וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמְחוּ כִּי הָאֱלֹקִים שִׁמְחָם שִׁמְחָה גְּדוֹלָה. וְגַם הַנְּשִׂיִם וְהַיְלָדִים שִׁמְחוּ, וַתִּשְׁמַע שִׁמְחַת יְרוּשָׁלַם מֵרְחוֹק."

לדין בקבוצה:

- איזה אירוע נחוג?
- מה היה מצבה של ירושלים קודם לכן? אלו קשיים היו בבניית החומה?
- איך חגגו את השמחה? מה עשו להגברת השמחה?
- מי השתתף בשמחה?

משימה קבוצתית:

- זכיתם להיות נציגי בית הספר בתהלוכה בירושלים. חזרתם לביתכם מלאי חוויות.
- כתבו קטע בעיתון בית הספר בו תתארו את חוויותיכם. תוכלו גם לצייר תמונה אחת מתוך השמחה.

כשאני שמח אני _____
וגם _____

בכל פעם שיקרה לי _____
אני אשמח _____

לפעמים גם אחרים
בשמחתי _____
ואני לא שוכח
לה' _____

כשאני שמח אני _____
וגם _____

בכל פעם שיקרה לי _____
אני אשמח _____

לפעמים גם אחרים
בשמחתי _____
ואני לא שוכח
לה' _____

כשאני שמח אני _____
וגם _____

בכל פעם שיקרה לי _____
אני אשמח _____

לפעמים גם אחרים
בשמחתי _____
ואני לא שוכח
לה' _____

כשאני שמח אני _____
וגם _____

בכל פעם שיקרה לי _____
אני אשמח _____

לפעמים גם אחרים
בשמחתי _____
ואני לא שוכח
לה' _____